

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Amnestie a milost a jejich formy

Pramenem právní úpravy problematiky udílení amnestie a milosti (pojem milost se užívá jednak jako obecný pojem, jež zahrnuje všechny druhy milosti jak v širším tak v užším slova smyslu, ale také se používá pouze pro označení milosti v užším slova smyslu - tedy pro milost individuální) je v České republice Ústava ČR.

Pramenem právní úpravy problematiky udílení amnestie a milosti (pojem milost se užívá jednak jako obecný pojem, jež zahrnuje všechny druhy milosti jak v širším tak v užším slova smyslu, ale také se používá pouze pro označení milosti v užším slova smyslu - tedy pro milost individuální) je v České republice Ústava ČR. Ústava ČR se těmito instituty zabývá v člancích 62 písm. g) a 63 j).

Podle článku 62 písm. g) prezident republiky odpouští a zmírňuje tresty uložené soudem, nařizuje, aby se trestní stíhání nezahajovalo, a bylo-li zahájeno, aby se v něm nepokračovalo, a zahlazuje odsouzení. Tento článek Ústavy ČR tedy prezidenta České republiky zmocňuje k udělení milosti, a to ve významu milosti individuální. Milost v tomto smyslu lze vymezit jako individuální právní akt prezidenta republiky, který směřuje k jedné konkrétní osobě a který prezident činí na základě vlastního rozhodnutí a uvážení. Pro udělení milosti nejsou stanovena žádná omezení. Prezident může milost udělit bez ohledu na to, v jakém stádiu trestního řízení se daná věc nachází. K udělení milosti není třeba kontrasignace tj. spolupodpisu předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády.

Podle článku 63 písm. j) je prezident zmocněn k udělování amnestie. Na rozdíl od individuální milosti je amnestie normativní právní akt prezidenta republiky, který má hromadnou povahu, což znamená, že směřuje vůči blíže nevymezenému počtu osob. K platnosti udělení amnestie Ústava ČR předpokládá kontrasignaci předsedy vlády či jím pověřeného člena vlády.

V případě milosti a amnestie lze hovořit o jejich různých formách, respektive je možno vymezit tři základní formy. Mezi ně patří agraciace, abolicie a rehabilitace. Agraciace znamená, že se promíjí již pravomocně uložený trest a to buď celý nebo jeho zbytek. Samozřejmě lze prominout jen nevykonaný trest nebo jeho nevykonanou část. Účinkem agraciace je odpuštění a zmírnění trestu uloženého soudem, netýká se to však následků trestu. Agraciace se nemůže vztahovat na ochranná opatření. Abolicie lze definovat jako milost nezahájením či nepokračováním v trestním řízení. Účinkem abolicie tedy je, že se trestní řízení nezahájí, a bylo-li zahájeno, tak se v něm nepokračuje. Rehabilitace je odstranění nepříznivých následků uloženého nebo vykonaného trestu. Odsouzení je tak zahlazeno a odsouzený se považuje za osobu bezúhonnou, jestliže tomu nepřekáží jiné dosud nezahlazené odsouzení. Jednotlivé formy amnestie a milosti mohou při udělení kombinovány.